

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. III. Mensura gratiæ Angelicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

§. III.

Mensura gratiae Angelicae.

CONCLUSIO III. Angeli gratiam, consequen- 9
ter gloriam acceperunt juxta proportionem &
inaequalitatem naturalis perfectionis, Ita S. D. a. 6.

Probatum primò auctoritate SS. PP. è quibus
D. Basilius l. d. Spiritu S. c. 16. ait: *Celorum vir-
tutes non supra naturam sancta sunt, sed juxta pro-
portionem, quae se invicem superant, a Spiritu ha-
bent sanctificationis mensuram.* Et Damasc. 2. de
fide c. 3. *per Verbum igitur Angeli omnes creati
sunt, ac per sancti Spiritus sanctificationem omnes
perfectionis numeros acceperunt, ita tamen, ut pro
sua quisque dignitate & classe luminis, gratiaque
participes sint.*

Probatum secundò ratione. Perfectior esse- 10
ctus à sapiente artifice ordinatur in finem perfe-
ctiorem: sed DEUS Angelos ordinat in finem
beatitudinis aeternae: ergo perfectiores Angelos
ordinat in perfectiorem beatitudinem, sed beati-
tudo confertur juxta gradum gratiae, quae est se-
men gloriae: ergo perfectior Angelus accipit per-
fectiorem gratiam.

Ceterum cum dicimus, Angelo perfectiori se- 11
cundum naturam conferri perfectiorem gratiam,
non volumus, quòd ipsa natura sit vel ratio men-
surans, vel dispositio vel initium, vel motivum ali-
quod Divinae gratiae, quòd contra Pelagianos &
Semipelagianos rejectum ex Tract. de gratia sup-
ponimus; sed quòd DEUS juxta Divinae suae artis
sapientissimam dispositionem, quam ex SS. PP.
dictis colligimus, perfectiores Angelos ad perfe-
ctiorem gratiam & gloriam extrinsecè ordinave-
rit, & juxta quantitatem naturalis perfectionis
extrinsecò suo & gratuito beneplacito quantita-
tem gratiae & gloriae mensuraverit.

Oppones primò: In hominibus gratia non con- 12
fertur secundum majorem perfectionem naturae:
ergo neque in Angelis. Secundò non datur per-
fectior gratia & gloria intuitu perfectioris opera-
tionis naturalis; ergo neque intuitu perfectioris
naturae.

Respondeo negando utramque paritatem. Et
ad 1. ratio disparitatis est, quòd diversitas for-
malis & specifica est ob diversitatem finis, non
autem diversitas tantum materialis, vel acci-
dentalis: atqui in Angelis est diversitas forma-
lis & specifica; in hominibus verò tantum ma-
terialis vel accidentalis: & sic conveniens erat
perfectiores Angelos ordinari ad perfectiorem
gratiam & gloriam, non autem perfectiores
homines. Ad 2. quoque disparitas est: quòd
si major gratia daretur intuitu perfectioris ope-
rationis naturalis, conferretur tribui per mo-
dum mercedis, siquidem meritum in operatio-
ne consistit: at cum tribuitur major gratia in-
tuitu perfectioris naturae, tantum cenetur tri-
bui propter extrinsecam ordinationem creatis;
quae nempe DEUS libero suo beneplacito per-
fectiorem Angeli naturam ad perfectiorem gra-
tiam & gloriam ordinavit. Unde natura An-
gelica non se habet vel ut dispositio, vel ut
motivum vel initium, aut ratio mensurans Di-
vinae gratiae, sed praecise ut subiectum Divinae
ordinationis, neque in rigore loquendo, dicen-
dam

N n a

deliberatione non multum distante à prima creatione,
Secundò juxta expositionem. S. D. q. 63. a. 5.
ad 3. ex D. Aug. 11. de Civit. desumptam, non
ab initio, ex quo creatus est, peccare putandus est,
sed ab initio peccati, scilicet quia nunquam a pec-
cato rececit.

Neque obstat secundò Auctoritas Jo. Pape in
c. vii. litteris 16. q. 2. de diabolo dicentis: *do-
let enim satis & erubescit, charitatem, quam in cae-
lo requirit habere, homines constantes ex lutea na-
tura tenere in terris.* Nam ly habere hoc loco acci-
pitur in sensu, quo & ly tenere, pro constanter
possidere, sicque S. Pontifex loquitur totum de
charitate perseveranter conservata, non de primò
acquistà.

Nec obstat tertio, quòd gratia sit media inter
naturam & gloriam, quia haec medietas & priori-
tas inter naturam & gratiam, non est necessariò
temporis, sed naturae, ut patet in Adamo.

§. II.

Fuerintne Angeli dispositi ad gratiam?

6. CONCLUSIO II. Angelus ad gratiam in pri-
mo sua creationis instanti acceptam fuit dispo-
situs per proprium actum charitatis. Ita communis
Thomisti. contra Capricolum, & Moliniam.

Ratio est: de Lege DEI ordinaria nulli viatori
adulto infunditur gratia, sine propria liberi arbi-
trii dispositione & motu, ut aliunde suppono, sed
Angeli se habent, sicut Viatores adulti, siquidem
in illis nulla fuit rationis infantia; ergo gratia
fuit ipsis concessa juxta cuiusque propriam dispo-
sitionem: sed motus liberi arbitrii proximè dispo-
nens ad gratiam est, & in Angelo alius esse non po-
tuit, quam actus charitatis: ergo.

7. Dices tamen primò. Si Angelus in primo in-
stanti suae creationis clicuisset actum charitatis,
non potuisset in secundo instanti peccare, conse-
quens est fallum: ergo. Sequela probatur. An-
gelus est inflexibilis arbitrii (ut infra dicitur) ita
ut, quòd semel elegerit, respuere non possit. ergo
si in primo instanti creationis DEUM super omnia
dilexisset, etiamnum diligeret.

Respondeo, negando sequelam, cuius probatio-
nem distinguo. Angelus, quòd semel ex perfecta
de liberatione & propria applicatione elegerit, re-
spuere non potest, concedo, ex imperfecta libertate
& extrinseca applicatione, ac speciali DEI mo-
tione nego. In primo autem instanti speciali
DEI motione Angelus applicatur ad dilectionem,
in secundo primum semetipsum ex perfecta deli-
beratione applicat, & movet in finem, de quo in
sequentibus.

8. Dices secundò. Actus Charitatis, quem ha-
bit Angelus, necessariò est ex gratia: ergo non
disponit ad gratiam. Consequentia probatur.
Si disponeret, esset prior gratia; sed non potest
esse prior hoc ipso, quòd procedat ex gratia:
ergo.

Respondeo ex iis, quae docentur de gratia, ne-
gando consequentiam, & probationem distinguo,
esse prior in genere causae materialis, & dispositi-
vae, concedo, formalis, vel efficientis, nego, & si-
milliter distinctà minore, nego consequentiam,

R. P. Mezger, Theol. Schol. Tom. I.

dum est, quòd DEUS intuitu perfectioris naturæ det majorem gratiam, sed quòd secundum proportionem naturalis perfectionis det gratiam supernaturalem.

ARTICULUS III.

An & quanto tempore Angeli meruerint suam beatitudinem?

SUMMARI A.

1. Auctoritas SS. PP. pro merito beatitudinis.
2. Ratio, proportionatus modus assequendi suam beatitudinem.
3. Etiam omnes Angeli in primo creationis instanti merebantur beatitudinem.
4. Dubium de libertate actus.
5. Defenditur libertas.
6. Respondetur ad rationem dubitandi.
7. Quid sint instantia via Angelica.
8. Via malorum.
9. Et honorum Angelorum constat tribus instantibus.
10. Angeli boni consecuti beatitudinem statim post instantem plena libertatis.

§. I.

Adstruitur meritum beatitudinis.

1. CONCLUSIO I. SS. Angeli meruerunt beatitudinem. Ita D. Th. hic a. 4. cum comm. DD. & SS. PP. è quibus clarissimè D. Gregor. M. hom. 7. in Ezech. *Natura Angelica, quando creata est, liberum accepit, utrum vellet in humilitate persistere, & in omnipotentis DEI conspectu permanere: an ad superbiam laboretur, & à beatitudine caderet; sed quia cadentibus aliis, sancti Angeli in sua beatitudine persistenterunt, hoc acceperunt in munere, ut jam cadere omnino non possent.* Et D. Anselm. l. d. cal. diab. c. 24. *palam igitur est, quia sicut illi (malo Angelo) non posse recuperare, quod deseruit, est pena peccati: ita huic (bono Angelo) non posse deserere, quod tenuit, est premium justitiae.*

- Ratio est: quælibet creatura pertingit ad suum
2. finem per propriam operationem proportionatam naturæ, & fini ipsius; unde si agens sit naturale, finem suum actione naturali consequitur; si morale, ut natura intellectualis, etiam moraliter, h. e. meritorie, illum consequitur: atqui Angelus (agens intellectualem & morale) est creatus ad obtinendam beatitudinem supernaturalem: ergo etiam illam meritorie consequitur.
  3. CONCLUSIO II. Angeli omnes in primo instanti sua creationis meruerunt gloriam per actum charitatis. Ita S. D. hic q. 63. a. 5. ad 3. & 4. & a. 6. in c. quamvis aliquando videatur sensisse oppositum, nempe q. 16. de malo. a. 4. ad 3. Ratio est, quòd actui charitatis in primo instanti elicitio nil desit, quòd minus sit & dicatur meritorius: nam est actus viatoris, in gratia constituti, supernaturalis, & in ultimum finem supernaturalem relatus & liber.
  4. De ultima conditione solâ potest esse dubium. Nam quo pacto potest actus esse liber pro eo instanti, pro quo non poni non potuit? sed pro eo instanti non poni non potuit, quia Angeli voluntas ad illum actum specialiter fuit à DEO determinata, & si Angelus illum omisisset, peccasset, supposito præcepto dilectionis: atqui

Angelus in primo instanti peccare non potuit, ut dicitur inferius.

Sed nihilominus etiam ista conditio non desit actui dilectionis ab Angelo in primo sua creationis instanti elicitio: ut licet non haberet plenam & completam libertatem contrarietatis, quæ sufficeret ad peccandum; haberet tamen inchoatam libertatem & contraditionis, quæ sufficeret ad merendum. oportebat enim Angelicam creaturam etiam in illo instanti modo suæ naturæ proportionato operari, & à DEO ad operandum applicari, sed modus operandi creaturæ Angelicæ pro illo instanti proportionatus fuit, ut libere operaretur: ergo sic fuit operata, atque ad talem operationem à DEO applicata.

Ad rationem dubitandi Respondeo. Illum actum potuisse non poni absolute & in sensu absoluto; non potuisse non poni in sensu composito, & ex suppositione tum præcepti tum applicationis Divinæ; quæ necessitas quia non est antecedens, sed consequens, juxta doctrinam Thomisticam in Tract. de gratia, non tollit libertatem dilectionis Angelicæ. Nec ideo Angelus in primo instanti peccare potuit; quia non poterat illum actum omittere in sensu composito præcepti, & cum illa differentia contrarietatis ad bonum & malum; sed solum in sensu diviso præcepti & cum indifferentia exercitii & contraditionis: de quo plura partim in Tract. de incar. partim de grat.

§. II.

Instantia via Angelica.

Via Angelorum est status merendi, quo poterunt tendere & pervenire ad terminum vite æternæ. Instantia Angelica non sunt momenta nostri temporis Mathematicè indivisibilia, sed operationes Angelicæ, unde tot sunt ponenda instantia pro duratione vite Angelicæ, quot diversæ operationibus illa absolvitur.

CONCLUSIO I. Malorum Angelorum constat tribus instantibus.

Ratio est, Quia tot sunt diversæ operationes ipsorum vel intrinsecè componentes statum vite, vel illum extrinsecè terminantes. Nam in primo instanti creationis erant per supernaturalem dilectionem conversi in DEUM: postea per peccatum à DEO liberè averti. Tertiò in statu damnationis summâ tristitiâ affecti, odio DEI ac desperatione repleti. Adde, quòd Angelus in uno instanti non possit mutare locum, ut supra dictum; cum ergo malus Angelus fuerit de caelo in infernum detrusus, necesse est, poni duo instantia, in quorum uno ultimò fuit in caelo, in altero verò primò fuit in inferno.

CONCLUSIO II. Etiam honorum Angelorum via tribus constat instantibus. Nam & in his reperitur triplex saltem moralis differentia operationum. Nam in primo amabant suam naturam excellentiam ac perfectionem cum subjectione &